

12.4.2021

Yrittäjien evästyksiä hallituksen puoliväliriiheen 2021

Tausta

Koronakriisi on kohdellut yrityksiä hyvin eri tavalla. Joitakin se on kohdellut pehmeästi, joihinkin se on iskenyt painavan moukarin lailla. Moukari osuu toistuvasti samoihin toimialoihin: ravintola-ala, majoitus, matkailu, tapahtumat, taiteet, viihde, virkistys, henkilöliikenne, koulutus, osa kaupasta jne.

Ennen kolmannen aallon rajoitustoimia 13 prosenttia yrityksistä on maksuvaikeuksissa. Noin kymmenen prosenttia eli noin 30 000 yritystä pohtii lopettamista, noin viisi prosenttia kokee konkurssiuhkaa.

Uusien rajoitustoimien vuoksi mielialat ovat synkentyneet. Sulkutoimet ja epäselvät ohjeet herättävät ärtymystä. Luottamus päättäjiin on vähentynyt. Monet kokevat, että luvataan hövelisti erilaisia tukia, mutta kun tuki tulee haettavaksi, sitä joko ei saa tai saa vain vähän.

Tässä vaikeassa tilanteessa puoliväliriihestä tarvitaan päätöksiä, jotka kannustavat koronakriisin kurittamia yrittäjiä työllistämään ja investoimaan. Ilman niitä työllisyysaste ei nouse ja julkisen talouden tilanne parane. Tarvitaan vahvoja linjauksia työllisyyden ja yrittäjyyden hyväksi.

Erityisen tärkeä on huomioida pienet yritykset, jotka ovat kärsineet kaikkein eniten koronakriisistä. Pitää välttää kaikkia ratkaisuja, jotka vähentävät yrittäjien halua työllistää ja investoida.

1. Ehdotuksia työllisyyden parantamiseksi

1.1 Työttömyysturvaa uudistettava

Porrastetaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan tasoa/kestoa ja/tai työssäoloehdon kertymistä siten, että työn vastaanottaminen on kannattavampaa. Työttömyysturvan enimmäiskesto lyhennetään 75 päivällä. Nykyjärjestelmään verrattuna ensimmäisen kolmen kuukauden aikana päiväraha olisi nykyistä korkeampi. Kolmen ja kuuden kuukauden jälkeen päivärahaan tulisi 5–7 %:n alenema.

1.2 Siirrytään yleiseen ansioturvaan

Siirrytään yleiseen eli universaaliin ansioturvaan ja yhden etuudenmaksajan malliin. Oikeus ansioetuuteen on oltava jokaisella vakuutetulla, ei

vain työttömyyskassan jäsenillä. Perusturvan rahoitus tulisi edelleen verotuksen kautta ja ansioturvan työtä tekevien ja työnantajien vakuutusmaksuilla. Yrittäjille työskentelyn vakuuttaminen ja työttömyysvakuutusmaksun maksaminen tulisi säilyttää vapaaehtoisena.

1.3 Sairauspäiväraahajärjestelmää uudistettava

Selvitetään mahdollisuus lyhentää sairauspäivärahan omavastuu-aikaa työllistämisen kulujen alentamiseksi. Mikäli sairausvakuutuslain omavastuu-aikaa lyhennettäisiin nykyisestä, vähentäisi jokainen lyhennyspäivä yksittäisille yksityisen sektorin työnantajille aiheutuvia palkkakustannuksia vähintään yhdeksän miljoonaa euroa ja kaikille työnantajille noin 14 miljoonaa.

1.4 Työpaikkasopimista edistettävä

Poistetaan kaikki laissa olevat järjestäytymättömiä, yleissitovaa työehtosopimusta noudattavia yrityksiä koskevat sopimisen kiellot. Varmistetaan, että paikallinen sopiminen on mahdollista yrityksissä riippumatta siitä, onko yritys järjestäytynyt tai siitä, millainen työntekijöiden edustusjärjestelmä yrityksessä on. Sopimisen on oltava mahdollista myös yrityksissä, joissa ei ole luottamusmiestä.

1.5 Oppisopimusjärjestelmää kehitettävä

Kehitetään oppisopimusjärjestelmää niin, että useampi nuori voi kiinnittyä työmarkkinoille oppisopimuksella. Maksetaan työnantajalle koulutuskorvausta tilanteissa, joissa oppisopimuskoulutukseen otetaan vailla ammatillista peruskoulutusta oleva alle 30-vuotias henkilö. Porrastetaan nuorten oppisopimuksen aikainen palkkaus vastaamaan opiskelijan osaamisen kehittymistä.

1.6 Sunnuntai- ja ylityökorvaukset, takaisinottovelvollisuus ja sairausajan palkka sovittavaksi

Uudistetaan työlainsäädäntöä siten, että sunnuntai- ja ylityökorvauksista, sairausajan palkasta ja takaisinottovelvollisuudesta voidaan sopia paikallisesti työpaikoilla. Jos yrityskohtaista sopimusta ei tehdä, lain mukainen korvaus toimii perälautana.

1.7 Määräaikaisten työsopimusten tekemistä helpotettava

Helpotetaan määräaikaisia työsopimuksia poistamalla laista perustellun syyn vaatimus, jos määräaikaisen työsopimuksen enimmäiskesto on yksi vuosi.

1.8 Rekrytointitukikokeilu pienille yrityksille

Toteutetaan hallitusohjelmassa oleva rekrytointitukikokeilu laajempaan kuin ainoastaan ensimmäisen työntekijän palkkaukseen.

1.9 Kotitalousvähennystä laajennettava

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä nostetaan 3000 euroon. Vähennykseen oikeuttavaa osuus työkorvauksista nostetaan 50 prosenttiin ja palkoista 20 prosenttiin.

1.10 Opintoja nopeutettava

Opiskelijan tulorajoja korotetaan/joustavoitetaan opiskelun ja sivutoimisen työssäkäynnin yhdistämisen mahdollistamiseksi. Edellytyksenä on opintojen edistyminen normaalissa tahdissa. Myös ammatillisen koulutuksen opintotukijärjestelmään voi olla tarve tehdä joustoja tilanteisiin, joissa opiskelija siirtyy oppisopimuskoulutukseen.

2. Ehdotuksia yrittäjyyden edistämiseksi

2.1 Yrittäjän uutta alkua konkurssin jälkeen helpotettava

Kansallisen Early Warning -projektin jatkorahoitus turvataan myös 2021 jälkeen. Turvataan yrittäjälle paremmat mahdollisuudet päästä yritys-saneeraukseen ja velkajärjestelyyn. Lyhennetään maksuhäiriömerkintöjen tallennusaikoja. Selvitetään mahdollisuus säätää lailla aloittavalle yrittäjälle oikeus saada peruspalveluja, kuten pankki-, vakuutus- sekä tietoliikenne-palveluja, joita tarvitaan elinkeinon harjoittamiseen. Turvataan konkurssin jälkeen yrittäjän mahdollisuus päästä nopeasti ennakkoperintärekisteriin. Selvitetään uuden alun esteenä olevat luvanvaraisten elinkeinojen edellytykset ja tarpeellisuus.

2.2 Pienyritysten asemaa markkinoilla parannettava

Yritysten välisiä maksuaikoja koskevan lain noudattamista varten asetetaan valvova viranomainen. Yrittäjän tulee voida nimettömästi ilmoittaa sopimus-kumppanin laittomasta toiminnasta, jonka perusteella viranomainen harkitsee tarvittavat valvontatoimet.

2.3 Yrityspikavippejä säänneltävä

Velkaongelmien torjumiseksi luodaan sääntelyä, joka rajoittaa yrityspikaluottoja ja niiden ehtoja.

2.4 Sääntelyä sujuvammaksi

Asetetaan lupaviranomaiskäsittelylle lakiin määräajat. Vapautetaan mikrokokoiset yritykset pakollisesta tilintarkastusvelvollisuudesta. Sääntelystä aiheutuvia kuluja yrityksille vähennetään systemaattisesti. Säädetään vain sellaista lainsäädäntöä, jota yksinyrittäjän tai mikro-yrityksen on mahdollista järkevällä tavalla noudattaa. Tarvittaessa rajataan pienimmät yrityksen yksittäisen sääntelyn ulkopuolelle.

2.5 Pienyritykset huomioon maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus toteutetaan siten, ettei rakentamisen vastuuta koskeva uusi lainsäädäntö haittaa pienyrittäjyyttä. Urakan osapuolten tulee vastata itse oman työnsä laadusta. Maanomistajalla tulee olla kaavaan liittyvä aloiteoikeus. Kaavoituksesta ja rakentamisesta aiheutuvien kustannusten tulee olla kohtuulliset. Kuntien maankäyttöpolitiikka tulee tehdä läpinäkyväksi. Maapoliittiset ohjelmat tulee valmistella demokraattisesti alueen yrittäjiä kuullen. Vähemmän merkityksellisiä kaavamuutoksia koskeva valitusoikeus tulee säilyttää. Muiden yrityshankkeiden valitusten osalta taataan, että valitukset käsitellään hallinto-oikeuksissa nopeasti.

2.6 Yritysten omistajanvaihdoksia edistettävä

Verohallinnon ja Tilastokeskuksen tulee selvittää omistajanvaihdosten lukumäärät. Suomeen on luotava Yrittäjäksi yritysostolla -valmennus. Järjestäjänä voisi toimia Ely-keskukset. Alueellinen omistajanvaihdosten edistämistyö tulee laajentaa koskemaan koko Suomea. Luodaan mahdollisuus alentaa henkilöstörahaston vaatimusta henkilöstön minimimäärästä (nyt 10), jotta myös pienemmät yritykset voisivat ottaa henkilöstörahaston käyttöön.

2.7 Monipaikkaisuutta edistettävä

Varmistetaan peruspalveluiden saanti monipaikkaisesti työskenteleville yrittäjille ja työntekijöille. Selvitetään, voidaanko lainsäädännöllä edistää kaksoiskuntalaisuutta veroastetta nostamatta. Verotuksen on kannustettava etä- ja monipaikkatyöhön. Verottajan on tulkittava työhuonevähennystä monipaikkaisuutta tukien. Työmatkavähennystä on uudistettava huomiomaan etätyö. Valtion on syytä edistää monipaikkaista työskentelyä. EU:n rahoituslähteitä on käytettävä monipaikkaisen työn ja yrittäjyyden edistämiseen.

2.8 Tarvitaan palvelutuottajalaki

Palveluntuottajalaki valmistellaan ja otetaan käyttöön itsenäisenä lakina edellisen vaalikauden valmistelun perusteella.

2.9 Toiminimiyrittäjän asemaa parannettava

Elinkeinoverolakia muutetaan niin, että toiminimiyrittäjällä on mahdollisuus saada työntekijän omaehtoista liikunta- ja kulttuurietua vastaava vähennys verotuksessa oman hyvinvointinsa säilyttämiseksi ja edistämiseksi. (Kustannusarvio 16 miljoonaa euroa.).

2.10 Yritysvaikutusten arviointi ja yhteinen kustannuslaskennan malli käyttöön

Tehdään linjaus yritysvaikutusten arvioinnista kaikessa kuntiin kohdistuvassa lainsäädännössä. Yritysvaikutusten arvioinnista säädetään kuntalaissa siten, että päätöksenteon yhteydessä on selvitettävä vaikutukset yrityksille. Kehitetään ja otetaan käyttöön yhteinen kustannustenlaskennan malli, joka mahdollistaa julkisten ja yksityisten palveluiden hintavertailun.